

Ewa Mazurek-Krasodomska*

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA INSTYTUCJI KULTURY W UNII EUROPEJSKIEJ

Zmiany, dokonujące się w gospodarce rynkowej w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, postawiły przed instytucjami kultury nowe wyzwania. Od wielu lat zaobserwować można w Polsce problem pokrycia kosztów przez nie ponoszonych. Natomiast od środków pozyskiwanych z działalności tych instytucji zależy poziom świadczonych przez nie usług, a w konsekwencji ich dalsze istnienie.

Instytucje kultury należą do podmiotów sektora publicznego, które działają na własny rachunek i odpowiadają za swoje zobowiązania¹. W zależności od tego, jaki podmiot je utworzył, a więc jest uznawany za ich organizatora, wyróżnia się państwowe i samorządowe instytucje kultury. Dla jednostek samorządu terytorialnego prowadzenie działalności kulturalnej to zadanie własne o charakterze obligatoryjnym².

Podstawowym celem statutowym instytucji kultury jest prowadzenie działalności kulturalnej. Organizator instytucji kultury ma obowiązek zapewnienia środków niezbędnych do rozpoczęcia i prowadzenia tej działalności oraz do utrzymania jej obiektów³. Samodzielne instytucje kultury finansowane są metodą kontraktu z możliwością korzystania z różnych pozabudżetowych źródeł zasilania. Ze względu na to, że pozostają podmiotami nie nastawionymi na zysk, można zaliczyć je do sektora nonprofit⁴.

Do głównych instytucji kultury zaliczamy instytucje widowiskowe, a przede wszystkim teatry i instytucje muzyczne, których wpływ na kształtowanie

* Dr inż., na Wydziale Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej.

¹ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz. U. 2001, nr 13, poz. 123 z późn. zm., art. 14.

² *Finanse publiczne i prawo finansowe*, red. C. Kosikowski, E. Ruśkowski, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2003, s. 441.

³ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz. U. 2001, nr 13, poz. 123 z późn. zm., art. 12.

⁴ K. Kietlińska, *Wpływ reform w usługach społecznych na zakres sektora nonprofit*, [w:] *System finansów samorządu terytorialnego*, red. L. Patrzalek, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Poznań-Wrocław 2003, s. 174.

kultury narodowej jest trudny do przecenienia. Na ich działalność istotny wpływ mają podstawowe placówki kultury, takie jak muzea, galerie, placówki kulturalno-oświatowe, których działalność ściśle sprzężona jest z edukacją, gdyż przygotowują one społeczeństwo do uczestnictwa w kulturze.

1. FINANSOWANIE INSTYTUCJI KULTURY W POLSCE

Instytucja kultury pokrywa koszty bieżącej działalności i zobowiązania z uzyskiwanych przychodów, którymi mogą być wpływy z prowadzonej działalności, z najmu, dzierżawy składników majątkowych, dotacje z budżetu, środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych⁵. Prowadzenie działalności kulturalnej należy do zadań publicznych o wysokim stopniu użyteczności społecznej. Wiąże się z tym konieczność jej finansowania ze środków publicznych tak, aby jak największa liczba osób miała dostęp do tych usług. Wpływa to na wielkość dotacji, jakie muszą być kierowane na działalność instytucji kultury przez jej organizatora. Jej wysokość ustala organizator. W praktyce często pokrywa ona tylko koszty wynagrodzeń osobowych wraz z narzutami.

Tabela 1

Wydatki publiczne na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w Polsce w latach 1999–2002 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002
Budżet państwa	618 317	511 777	937 731	805 291
Budżety gmin	954 267	1 069 395	1 119 962	1 150 697
Budżety powiatów	57 225	75 251	78 804	75 085
Budżety miast na prawach powiatu	598 641	689 098	729 483	755 732
Budżety województw samorządowych	499 438	571 469	652 159	627 481
Dotacje celowe z budżetu państwa dla j.s.t.	120 395	173 169	191 881	195 200
Razem wydatki nominalne	2 607 493	2 743 821	3 326 258	3 219 086
Dynamika wydatków nominalnych (rok poprzedni = 100)	–	105,23	121,23	96,78
Wydatki realne (w cenach z roku 1999)	2 607 493	2 492 117	2 863 625	2 719 685
Dynamika wydatków realnych (rok poprzedni = 100)	–	95,56	114,91	94,97
Udział jednostek samorządu terytorialnego w finansowaniu wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (w %)	76,29	81,35	71,81	74,89

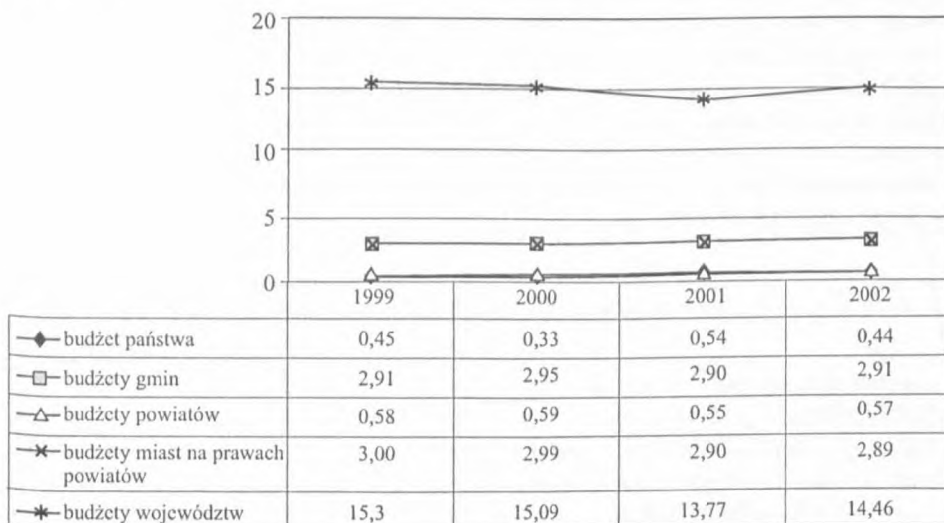
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sprawozdania z wykonania budżetu państwa: 1999–2002*, Rada Ministrów, Warszawa 2000–2003.

⁵ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz. U. 2001, nr 13, poz. 123 z póź. zm., art. 28.

Tabela 1 przedstawia wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego pomniejszone o dotacje celowe dla tych jednostek w latach 1999–2002. Nieuwzględnienie roku 2003 spowodowane zostało brakiem łącznego sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wydatki realne na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w badanym okresie wzrosły. Największą dynamiką charakteryzował się rok 2001, gdyż wówczas zwiększono je prawie o 15% w ujęciu realnym (ponad 21% w kwotach nominalnych). Widoczne jednak staje się, że coraz większy ciężar finansowania tych dziedzin społecznych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego. W roku 2002 wydatki te po pomniejszeniu o kwotę dotacji celowej stanowiły prawie 75% wydatków na omawianą dziedzinę.

Analiza relacji wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego do wydatków ogółem budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego wskazuje, że największą część swoich środków na ten cel przeznaczają województwa samorządowe. Udział ich wydatków kształtuje się na poziomie 15%. Najmniejszy wskaźnik charakteryzuje zaś budżet państwa, który na omawianą działalność przeznacza około 0,5% swoich wydatków (rys. 1).

Rys. 1. Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżecie państwa i budżetach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999–2002 (w %)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa: 1999–2002*, Rada Ministrów, Warszawa 2000–2003.

Należy podkreślić, że podobne tendencje występują w całej Europie. Podobnie, jak w Polsce publiczne finansowanie kultury dominuje nad prywatnym. Ponadto rośnie rola samorządu terytorialnego i poszukiwania nowych źródeł jej finansowania⁶.

Instytucje kultury osiągają również przychody własne ze sprzedaży biletów na spektakle, operę, koncert, zwiedzanie muzeów, sprzedaży usług koncertowych na zamówienie, wyjazdów i wystaw zagranicznych, sprzedaży programów, ulotek, środków inscenizacyjnych, sponsoringu, odsetek bankowych i od należności niezapłaconych w terminie, wynajmu pomieszczeń, sprzętu, wyposażenia, strojów, funduszy z badań archeologicznych, darowizn rzeczowych i pieniężnych, dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, Funduszu Współpracy Polsko-Niemieckiej i innych funduszy, umorzenia z podatku od nieruchomości, umorzenia PFRON, zadań zleconych od urzędów miejskich dla instytucji samorządu terytorialnego, itp. Możliwości pozyskiwania przez instytucje kultury przychodów z prowadzonej działalności są bardzo zróżnicowane i zależą w głównej mierze od przedmiotu, z którym wiąże się odpłatne świadczenie usług.

Od wielu lat zaobserwować można narastający problem pokrycia kosztów działalności polskich instytucji kultury z otrzymywanego dofinansowania i wypracowanych przychodów własnych. Jednocześnie pogłębiający się kryzys finansów publicznych powoduje ograniczenia wydatków na kulturę.

Zaobserwowano również proces erozji sieci instytucji kultury, który polega m. in. na daleko posuniętej decentralizacji systemu finansowania i dotowania działalności kulturalnej ze środków publicznych i przeniesieniu większości zadań w tym zakresie na samorządy oraz znacznej komercjalizacji działalności instytucji kultury⁷. Jednym z podstawowych problemów takich instytucji jest szukanie w warunkach gospodarki rynkowej nowych źródeł finansowania swojej działalności, które zapewniłyby przetrwanie w trudnej sytuacji finansowej państwa.

2. MOŻLIWOŚĆ FINANSOWANIA INSTYTUCJI KULTURY ZE ŚRODKÓW UE

Unia Europejska traktuje kulturę jako sferę narodowej suwerenności poszczególnych państw członkowskich. Zawsze podkreślano w niej wagę wspólnego dziedzictwa kulturowego oraz jego znaczenie dla procesu integracji. Każde państwo członkowskie decyduje o sprawach własnej kultury, natomiast UE włącza się tylko tam gdzie zadania i zamierzenia kulturalne przekraczają możliwości i kompetencje pojedynczych państw.

⁶ D. Ilczuk, W. Misiąg, *Finansowanie kultury i organizacja działalności kulturalnej w gospodarce rynkowej*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 2002, s. 43.

⁷ W. Łagodziński, *Szanse i zagrożenia uczestnictwa w kulturze w latach 1990–2003 w świetle wyników badań GUS*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2004, s. 8.

Tabela 2

Programy Wspólnotowe i Fundusze Strukturalne UE adresowane do instytucji kultury

Nazwa programu	Cel programu / Działania	Zasady finansowania
PROGRAMY WSPÓLNOTOWE		
Program Ramowy Kultura 2000	Propagowanie oraz wspieranie twórczych działań w dziedzinie szeroko pojętej kultury i sztuki oraz dbałość o wzajemne poznanie historii narodów Europy.	Na lata 2000–2004 przewidziano budżet w wysokości 167 mln euro. Wysokość dofinansowania każdego z projektów: • jednorocznych od 50 000 euro do 150 000 euro i nie może przekroczyć 50% całkowitego, uznanego budżetu projektu. • wieloletnich od 50 000 euro do 300 000 euro rocznie, co nie może przekroczyć 60% całkowitego uznanego budżetu.
Program Ramowy Media Plus	Tworzenie, dystrybucja i rozpowszechnianie europejskich dzieł audiowizualnych na terenie UE i poza nią. Podniesienie konkurencyjności europejskiego przemysłu filmowego.	Na lata 2001–2005 przewidziano budżet w wysokości 400 mln euro. Dofinansowanie przyznawane jest w wysokości maksymalnie do 50% przedstawionych kosztów zgłaszanych projektów.
FUNDUSZE STRUKTURALNE		
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)	Pomoc w wyrównywaniu nierówności regionalnych we Wspólnocie przez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów, opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu podupadających regionów przemysłowych.	W latach 2000–2006 na realizację tych założeń przewidziano łącznie 213 mld euro. Udział Funduszy Strukturalnych w kosztach projektów zależy od regionu. Dla Polski, która objęta jest celem 1 kształtuje się:
Europejski Fundusz Społeczny (ESF)	Działania na rzecz łatwiejszego zatrudniania pracowników oraz wzrostu geograficznej i zawodowej mobilności pracowników w ramach Wspólnoty.	• dla regionów objętych pomocą z Funduszu Spójności: 50–80%, • dla inwestycji niedochodowych: 50–70%, • dla inwestycji dochodowych do 50%, • na inne cele (z wyjątkiem inwestycji dochodowych) 50%.
Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)	Sekcja Orientacji jest ukierunkowana na działalność strukturalną	Zgodnie z NPR udział poszczególnych Funduszy Strukturalnych w finansowaniu działań NPR w latach 2004–2006 wynosi: ERDF 60,90%, ESF 22,90%, EAGGF 13,80%, FIG 2,40%.
Jednolity Instrument Finansowania Rybołówstwa (FIG)	Wspieranie restrukturyzacji i rozwoju rybołówstwa	Prognostyczny wkład wspólnoty w zakresie ZPORR wynosi 2 968 mln euro.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Etmanowicz, J. Sanetra - Szeli ga, *Kultura w programach i funduszach Unii Europejskiej*, Punkt Kontaktowy ds. Kultury, Ministerstwo Kultury, Warszawa 2003.

Do Programu Ramowego Kultura 2000 Polska przystąpiła dopiero 25 października 2001 r. Program ten wspiera współpracę pomiędzy twórcami, działaczami kultury, jej promotorami, a także działalność sieci kulturalnych i innych partnerów, jak również instytucji działających w dziedzinie kultury państw uczestniczących w programie. Każdego roku jedna z dziedzin działalności kulturalnej traktowana jest jako priorytetowa, co oznacza, że na nią zostaje przeznaczona większa liczba grantów niż na pozostałe sektory. W roku 2004 sektorami priorytetowymi jest dziedzictwo kulturowe: ruchome i nieruchome, materialne i niematerialne, archiwa historyczne, biblioteki, dziedzictwo archeologiczne i podwodne, a także krajobrazy kulturowe.

W ramach tego programu projekty krótkoterminowe (jednoroczne) powinny zawierać minimum trzech partnerów z trzech różnych krajów. Projekty wieloletnie (od 2 do 3 lat) są realizowane na podstawie umowy o współpracę zawieraną pomiędzy minimum pięcioma partnerami z pięciu różnych krajów. Podstawowym warunkiem uczestnictwa krajów stowarzyszonych, w tym Polski, w programie Kultura 2000 jest opłacenie składki z tytułu uczestnictwa w programie. Wysokość składki dla Polski w roku 2004 wyniosła 1 546 225 euro.

Dofinansowanie z Programu Ramowego Media Plus przyznawane jest w obszarach szkoleń, dystrybucji, *developmentu* oraz festiwalów i promocji. Środki z tego programu przeznaczane są zatem zarówno dla przedsiębiorstw sektora audiowizualnego, jak również dla instytucji organizujących pokazy, targi czy festiwale sztuki audiowizualnej w Europie i na całym świecie, jeżeli te wydarzenia mogłyby odegrać znaczącą rolę w promowaniu utworów europejskich i umożliwianiu współpracy.

Podstawowy cel rozwoju regionalnego Unii Europejskiej, czyli wzrost poziomu spójności wewnętrznej (kohezji) na wszystkich obszarach Unii, realizowany jest głównie poprzez stosowanie interwencji finansowej. Polityka regionalna realizowana zostaje poprzez konkretne instrumenty, którymi są Europejskie Fundusze Strukturalne oraz Fundusz Spójności.

Z Funduszy Strukturalnych UE finansowane są dwa rodzaje programów⁸.

- programy krajowe – przygotowywane przez kraj członkowski i po uzgodnieniu z Komisją Europejską samodzielnie przez ten kraj realizowane (90% funduszy),
- inicjatywy wspólnotowe (9% funduszy) i działania innowacyjne (1% funduszy) – programy dotyczące kluczowych zagadnień dla Unii jako całości.

Analiza działań dotyczących finansowania z funduszy strukturalnych wykazuje, że stanowią one bardzo istotne źródło finansowania kultury. W ostatnich latach wyraźniej zaznacza się rosnąca rola kultury zwłaszcza w regionalnych programach rozwoju. Jest ona w nich traktowana jako

⁸ A. Etmanowicz, J. Sanetra-Szeliga, *Kultura w programach i funduszach Unii Europejskiej*, Punkt Kontaktowy ds. Kultury, Ministerstwo Kultury, Warszawa 2003, s. 93.

źródło zatrudnienia, sposób na zwiększenie integracji społecznej, czynnik rozwoju obszarów wiejskich, przemysłowych i powojkowych. Wpływ instytucji kultury na rozwój regionalny może wyrażać się w m. in. w bezpośrednim oddziaływaniu na rynek pracy.

Istotny z punktu widzenia korzystania z tych funduszy jest fakt, że cała Polska została zakwalifikowana do Celu 1⁹. Oznacza to największe możliwości korzystania z Funduszy Strukturalnych. Łączna kwota środków publicznych przeznaczona na realizację programów operacyjnych wynosi 11 429 mln euro, z czego 8275 mln euro, tj. 72,5% całości sumy, pochodzić będzie ze wsparcia wspólnotowego¹⁰.

Ilość środków przeznaczanych na kulturę w ramach Funduszy Strukturalnych zależy od zapisów w narodowych planach rozwoju. Kompleksowym dokumentem, który określa strategię rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski po wejściu do Unii Europejskiej, jest Narodowy Plan Rozwoju¹¹, skupiający się przede wszystkim na działaniach strukturalnych, realizowanych przy wsparciu ze strony UE. Działania w nim przewidziane zostały pogrupowane w pięciu jednofunduszowych Sektorowych Programach Operacyjnych (SPO) oraz w wielofunduszowym Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR), który oferuje najszerze możliwości wspierania szeroko rozumianej kultury ze wszystkich programów operacyjnych przewidzianych na lata 2004–2006. Jego celem jest stworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności regionów oraz zapobieganie marginalizacji niektórych obszarów. Realizacji trzech określonych w ramach ZPORR priorytetów będą służyć środki krajowe oraz środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Największe znaczenie dla instytucji kultury ma niewątpliwie działanie 1.4, poświęcone rozwojowi turystyki i kultury. Działanie to traktuje kulturę w sposób najszerzy w ramach NPR, a jego celem jest wzrost znaczenia kultury i turystyki jako czynników generujących rozwój społeczno-ekonomiczny regionów.

W ramach działania przewidywane jest wsparcie dla projektów z zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury kulturalnej. Ma ono ponadto ułatwiać dostęp do kultury poprzez rozwijanie systemu informacji, w tym systemów korzystających z nowych mediów i technologii. Umożliwia także realizację

⁹ Realizacja celu pierwszego wiąże się głównie z wyrównywaniem poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów. Przede wszystkim dotyczy to rozwoju infrastruktury, w tym m. in. transportowej, telekomunikacyjnej, medialnej, ochrony środowiska, turystycznej, kulturalnej oraz inwestycji produkcyjnych mających na celu wzrost ilości miejsc pracy a przez to wzrost konkurencyjności regionu dla mieszkańców, turystów i inwestorów.

¹⁰ *Narodowy Plan Rozwoju 2004–2006*, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 11 lutego 2003 r.

¹¹ *Ibidem*.

kulturalnych i turystycznych imprez promocyjnych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym zarówno w kraju, jak i zagranicą.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej wartość projektów tworzonych w ramach tego działania musi przekraczać 1 mln euro. Ponadto powinny one wywierać istotny wpływ na generowanie nowych miejsc pracy i rozwój danego regionu. W sposób priorytetowy traktowane są projekty o charakterze ponadlokalnym, zgodne z programami rozwoju kultury i turystyki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Podstawową zasadą funduszy strukturalnych jest zasada współfinansowania czyli montażu finansowego środków Unii Europejskiej i krajowych. Realizowany projekt musi więc posiadać minimum dwa źródła finansowania, z których jedno stanowią Fundusze Strukturalne UE, a drugie krajowy wkład publicznych, którym mogą być środki z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, czy innych funduszy publicznych¹².

Istotne znaczenie, szczególnie w zakresie finansowania współpracy międzynarodowej pełnią inicjatywy wspólnotowe, takie jak Interreg III, Urban II, Leader +, Equal. Relatywnie duże możliwości finansowania działań kulturalnych istnieją w pierwszej z nich, gdyż wśród jej priorytetów pojawia się wymiana międzynarodowa dla celów kulturalnych.

ZAKOŃCZENIE

Z aktywnym uczestnictwem instytucji kultury w programach UE wiąże się wiele korzyści. Należą do nich nie tylko zdobycie dodatkowych środków finansowych na realizowanie przedsięwzięć kulturalnych, które mogą być dofinansowane ze strony Komisji Europejskiej nawet w 50%, ale również nawiązanie kontaktów i współpracy z instytucjami z krajów członkowskich i stowarzyszonych, praktyczne zapoznanie się z nowymi formami organizowania i pozabudżetowego finansowania przedsięwzięć kulturalnych, wymiana doświadczeń z różnych dziedzin tej działalności, promocja kultury polskiej i zwiększenie dostępu polskiego odbiorcy do kultury państw należących do UE.

Jak wspomniano wcześniej, do programu Ramowego Kultura 2000 Polska przystąpiła dopiero pod koniec 2001 r. Na 200 projektów, którym Komisja Europejska przyznała w tym roku grant, tylko 3 były polskiego autorstwa, 8, które współorganizowały polskie instytucje, i aż 17, w których partnerowały. W roku 2002 operatorzy z Polski uzyskali grant tylko 2-krotnie

¹² Instytucje kultury mogą starać się o promesę ministra kultury, dotyczącą otrzymania imiennej promesy na uzupełnienie wkładu własnego dla projektów kulturalnych aplikujących do funduszy strukturalnych w ramach programu: *Polskie regiony w europejskiej przestrzeni kulturowej*.

jako pomysłodawcy-liderzy projektów, zaś 14-krotnie jako współorganizatorzy, a w 24 wzięli udział jako partnerzy¹³.

Poważnym ograniczeniem dla polskich instytucji kultury w zakresie korzystania z funduszy UE jest wymóg wkładu finansowego od współorganizatora i organizatora projektu. Wymagane 5% od minimalnego budżetu projektu w wysokości 100 tys. euro to 5 tys. euro, a w przypadku większych przedsięwzięć, np. o budżecie maksymalnym, wkład ten może wynieść nawet do 90 tys. euro. Ponadto w przypadku, gdy instytucja pełni rolę lidera projektu to najczęściej do niej należy zgromadzenie brakującej części funduszy.

Kolejny problem wiąże się z ryzykiem braku koordynacji projektu. Jeżeli wykryte zostają jakiegokolwiek uchybienia, to Komisja Europejska ma prawo potrącić powstałą różnicę z ostatniej transzy dofinansowania.

Na zakończenie warto dodać, że wykorzystanie funduszy oferowanych przez UE na finansowanie instytucji kultury w Polsce zależy od zaangażowania nie tylko pracowników tych instytucji, ale również od możliwości pozyskania dofinansowania i gwarancji z polskich środków publicznych. Istotną rolę w tym zakresie odegra niewątpliwie Promesa Ministra Kultury.

Jednym z podstawowych problemów takich instytucji jest szukanie w warunkach gospodarki rynkowej nowych źródeł finansowania swojej działalności, które zapewniłyby przetrwanie w trudniej sytuacji finansowej państwa.

Artykuł omawia źródła finansowania polskich instytucji kultury w Unii Europejskiej. Szczególne znaczenie poświęcono w nim finansowaniu z funduszy strukturalnych.

Ewa Mazurek-Krasodomska

FUNDING POSSIBILITIES OF CULTURAL INSTITUTIONS WITHIN THE EUROPEAN UNION

Since many years we can observe an increasing problem of covering the activity cost of cultural institutions from receiving subsidy and own income. At the same time growing deeper financial crisis of public funds causes the limitation of expenditures on culture. As a part of the constant quest for financial savings of culture, many institutions were closed or merged with the others of a similar activity.

One of the basic problem of such institutions is a quest in market of new sources of activity funding which will guarantee institutions' survival of difficult financial position of the government.

The article discusses the funding sources of the Polish cultural institutions within the European Union. It stresses funding by the structural funds.

¹³ A. Etmanowicz, *Unijny program Kultura 2000 – dotychczasowy udział Polski i rady dla operatorów kulturalnych*, „Wspólnoty Europejskie” 2003, nr 9(43), wrzesień, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego.